

розвивається, примножується історичною пам'яттю та сучасним сьогоденням.

Література

1. Рукомойнікова О. Рябінін О. Українська ідентичність народного коріння як конвергенція музичного простору ХХ–ХХІ століття. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*, Number 3. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2021, 204 pages. Стр. 144–153. URL: [BjLSS_3_2021_новий_сайт.pdf](https://doi.org/10.36059/978-966-397-317-3-55)

2. Рябінін Ол., Рукомойнікова О. Поєднання соціально-культурного капіталу в єдиній парадигмі народності. *Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «актуальні проблеми розвитку українського та зарубіжного мистецтва: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти»*. 16–18 червня 2023 року. Львів. С. 196–198. DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-317-3-55>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-349-4-23>

РЕМЕЙК ЯК ПРОВІДНА СТРАТЕГІЯ РЕЦЕПЦІЇ В МЕРЕЖЕВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Шевченко Н. В.

*аспірантка кафедри філософської антропології,
філософії культури та культурології*

*Навчально-науковий інститут філософії та освітньої політики
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

Ремейк, як феномен, що вперше виник в середовищі кінематографу, спочатку розглядався як спосіб кіновиробництва. Згодом літературознавці та критики [1] виявили ознаки проникнення ремейку як жанру в середовище літератури та драматургії. Ремейк як механізм перероблення, трансформації літературних творів стає дієвою стратегією реактуалізації класичних сюжетів та образів [2].

Претексти за різних причин повертаються авторами з минулого та переписуються згідно актуальних умов, часу та епохи. Таким чином виникає вторинний текст, текст-супутник, перероблений згідно актуального часу та читацького попиту – зі зміною жанру, та типу аудиторії тощо.

Література постмодернізму відмічається певною трансформацією жанрової поетики попередніх епох, діалогом, експериментуванням з класичним спадком та його перетворенням, розширенням жанрових рамок та характеристик, грою з жанровою поетикою тощо. Примітною ознакою епохи та художнім прийомом сучасної культури стає полемічна інтерпретація класики, за якої літературний зразок пародується, іронічно переосмислюється, перетворюючись у жанрових характеристиках на пастіш, власне ремейк або сиквел. Розвиток літератури через пародіювання, гру, вважається літературознавцями сталою моделлю, яка завжди була присутня в літературі [3]. Численні запозичення, переробки, дописування класики в літературі дозволяють говорити про певну рецепцію, трансформацію та привласнення або оновлення класичних зразків мистецтва.

Фабульна циклічність, адаптивність, «вічне повернення» відомих сюжетів складають прикметні риси літературної рецепції. Фокусуєчись на бутті тексту в різних епохах, на естетиці діалогу твору з читачем, рецептивна естетика тлумачить їх в залежності від поточного соціокультурного становища, відтворюючи на основі попередніх текстів сучасні твори. Важливу тенденцію новітньої романістики полягає у появі багаточисельних творів, в основі яких лежить імітація, варіювання або трансформація колишніх сюжетів. Велика кількість творів-переробок, що з'являються в епоху постмодернізму, відповідає концепції «смерті жанру» або жанровій гібридизації. Використання класичного твору в якості ресурсу для створення іншого твору перетворюється на «нову творчість зі старих матеріалів».

Багаторазове повернення до попередньо існуючих творів досліджувалось ще в XIX столітті: так, Ж. Польті у прагненні систематизувати найпоширеніші фабули, написав «Тридцять шість драматичних ситуацій», доказуючи, що усі драматичні твори будуються на основі однієї з тридцяти шести сюжетних колізій. Х. Л. Борхес в есе «Чотири цикли» наполягав, що всі історії розподіляються на чотири типи сюжетів. Дж. Кавелті вбачав, що в популярній літературі існують структурні закономірності, так звані формули, архетипи, які є структурою оповідальних або драматургічних конвенцій, використаних у величезній кількості творів [4].

Концепції технічного відтворення у В. Беньяміна і Т. Адорно, «кінець роману» у А. Жіда та В. Вульф, метафорика «смерті автора» М. Бланшо, М. Фуко та Р. Барта поєднуються в рамках рецептивної естетики.

Серед різних способів рецептивної взаємодії з попереднім текстом, особливе місце посідає метод переписування та дописування відомого сюжету. Ще з Середньовіччя зустрічаються випадки запозичення, переробки та «дописування» літературних творів, формуючись як самостійний жанр з кінця XVII століття, коли росте кількість творів-продовжень, обумовлених надзвичайною популярністю певних сюжетів («Манон Леско» А. Прево, «Дон Кіхот» М. Сервантеса, «Жиль Блас з Сантільяни» А. Лесажа). Також з'являється інший тип роману – незакінчений, де твір переривається на кульмінації історії та стає популярним об'єктом для дописувань («Життя Маріанни» П. Маріво, «Червоне і біле або Люсьєн Левен» Стендаля).

На перетині XX та XXI століть присвоєння стає своєрідною філологічною грою, загадкою, яку досвідчений читач може розгледіти, виявивши запозичення з різних творів та різних епох. Така стратегія передбачає високу компетентність та начитаність читача.

Новітні практики в сучасній літературі прямують до спроби оживити персонажі минулого, дати минулим історіям продовження, реінтерпретувати їх в автентичній епосі чи перенести їх у сьогодення: наприклад, роман Ш. де Лакло «Небезпечні зв'язки» (1782) піддається багаторазовим переробкам впродовж XX–XXI століть. Цікаво, що епістолярний роман XVIII століття стає актуальним для авторів сучасності, які трансформують фабулу тексту згідно дійсного собі часу. У XXI столітті він актуалізується з урахуванням новітніх змін в суспільстві: так, в романі «Небезпечні поєднання» (2002) С. Коен-Скалі головні герої обмінюються листами в мережі Інтернет, у М. Олівера роман перероблений в форматі твіттер-повідомлень та має назву «Небезпечні твіти» (2013). Таким чином, переписування, перероблення класичних сюжетів не має меж, адже кожна епоха вносить актуальні зміни у варіативність рецептивного занурення, тому «будь-який текст може приховувати в собі інший текст» [8].

Величезна кількість запозичень виникає між кінематографом та літературою – з літератури в кіно у вигляді екранізації романів та в зворотному напрямку у вигляді новелізації кінофільмів [9]. Розвиток інформаційних технологій прискорює процес копіювання, поширення і трансляції подібних матеріалів у всесвітній мережі Інтернет, даючи повну й беззаперечну можливість будь-кому стати власне автором та поширювати власні тексти мережею. Ремейк як стратегія перероблення використовується в таких жанрах мережевої літератури як мешап та фанфікшн.

Література

1. Jameson F. Postmodernism: The Culture of Late Capitalism. *New Left Review*. № 146. 1984. URL: <https://newleftreview.org/issues/i146/articles/fredric-jameson-postmodernism-or-the-cultural-logic-of-late-capitalism>
2. Hutcheon L. *A Poetics of Postmodernism: History, Theory and Fiction*. London : Routledge, 2000. 284 p.
3. Hutcheon L. *A Theory of Parody: The Teaching of Twentieth Century Art Forms*. Champaign: UI Press, 2000. 168 p.
4. Cawelti J. G. *Adventure, Mystery and Romance*. Chicago and London: University of Chicago Press, 1976. Pp.121-143.
5. Polti G. *The 36 Dramatic Situations*. Ohio: Franklin, 1921. 200 p. URL: <https://ia802808.us.archive.org/19/items/thirtysixdramati00poltuoft/thirtysixdramati00poltuoft.pdf>
6. Borges J. L. *The Gold of the Tigers: Selected Later Poems*. NY : Dutton, 1977. 95 p.
7. Помазан І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття. Харків: НУА, 2016. 263 с.
8. Жене Ж. Фігури / *Поетика*. 1972. Т. 1. URL: <http://yanko.lib.ru/books/lit/jennet-figuru-1-2-1998-1.pdf>
9. Verevis C. *Film Novelization // Adaptation in Visual Culture: Images, Texts, and Their Multiple Worlds*. London : Palmgrave McMillan, 2017. Pp. 3–19.
10. Olivier M. *Dangerous Tweets*. 2013. URL: <https://books.apple.com/us/book/dangerous-tweets/id678085690>